

10. File

augustus 2007 - I

Toen op mijn dochtertje het verkleinwoord nog van toepassing was, sleepte zij achter haar driewieler van alles en nog wat het hele huis door. Efficiënt was het niet, maar dat was dan ook niet het doel van haar actie. Anders wordt het als we als volwassenen onze autowegen vakkundig en gesignaleerd afvullen met half- en heel-fabricaten die allemaal op één plek efficiënt gemaakt worden en op duizend andere plekken aan de man moeten worden gebracht. Het gesleep loont. Wij hebben de samenleving zo ingericht dat de kosten van transport evenredig gering zijn aan de kostenbesparing door mechanisatie en schaalvergroting, en omgekeerd evenredig aan de kosten die gemoeid zijn met de factor arbeid. Dus, terwijl de mechanisatie voortschreed en arbeid uit de markt geprijsd werd, is transport erin gesprongen. Ofwel: transport en asfaltatie zijn te goedkoop in-verhouding-tot. Dat is ooit een praktische keus geweest, namelijk op het moment dat zelfs socialisten het normaal bleken te vinden dat er - hoewel er BTW geheven werd - ook nog over het minimumloon belasting betaald moest worden, gevoegd bij het moment dat de arbeiders eisen gingen stellen aan dat loon, en aan arbeidsomstandigheden, ontslagbeveiligingen en rechtszekerheid, zonder dat de betrokkenheid ermee vergrootte. Het werd daarom zaak de factor arbeid uit de economie te elimineren; de arbeider was een kostbare administratieverslinder geworden, een soort contra-ambtenaar. De gevolgen voor werk dat niet gemechaniseerd kon worden en werk dat niet in het gareel geperst kon worden, zoals in de zorg, speelden geen rol. Onze welvaart, gemeten aan de cijfers van de economie, stond voorop. De eliminatie van de factor arbeid uit het productieproces was rationeel dus goed bekeken. Aan die praktische keuze lag echter een psychologische keuze ten grondslag. Het was een psychologische keuze om zo vroeg mogelijk als rationeel denkend en aanspreekbaar wezen te worden opgevoed met het doel de kleurplaat van het leven zo netjes mogelijk te zullen invullen. Op school wordt je daarop afgericht. Fantasie is voor de lastpakken. Gareligheid is ons heilige huisje, bevolkt door dito boontjes. Om het fileprobleem te bestrijden, stel ik daarom voor om niet alleen economische dogma's in twijfel te trekken, maar vooral om met terugwerkende kracht in de gelegenheid gesteld te worden *alsnog* op zinloze, maar wel creatieve wijze ons speelgoed heen en weer te mogen slepen. Door het huis, over straat, en via een luchtbrug, ecodukt of ballonnenbaantje van het ene speelplein naar het andere. Door de psychologische angel eruit te halen, lossen we de langste kilometers van ons fileprobleem op; met terugwerkende kracht, als dat zou kunnen.

Uw columnist V.L.